

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

підготовки магістра
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Економіка довкілля і природних ресурсів

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ підготовки магістра у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Економіка довкілля і природних ресурсів

Розробники: Павлова Олена, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., професор; Якимчук Аліна, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., професор

Силабус погоджено: Гарант ОПШ
Економіка довкілля і природних ресурсів

Олена ПАВЛОВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол №1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

Олена ПАВЛОВА

© Павлова Олена,
Якимчук Аліна, 2023 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка, Економіка довкілля і природних ресурсів, Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2023 / 2024
		Семестр 2
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Якимчук Аліна Юріївна – д. е. н., професор, професор кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – +380975981453, e-mail: yakymchuk.alina@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1.Анотація освітнього компонента. «Економічні основи ресурсозбереження» належить до переліку вибірових освітніх компонентів і спрямована на вивчення особливостей функціонування фінансово-економічного механізму ресурсозбереження як основи економічного розвитку підприємств, регіонів, держави, видів, напрямків ресурсозберігаючої діяльності, оцінки її ефективності та моніторингу ресурсозберігаючих заходів..

2.Мета і завдання освітнього компонента – Метою освітнього компонента «Економічні основи ресурсозбереження» є формування комплексу знань та набуття навичок щодо теоретичних засад та економічних методів управління ресурсозберігаючими процесами, ознайомлення здобувачів освіти із особливостями і закономірностями розвитку системи ресурсозбереження, основними економічними і фінансовими інструментами стимулювання процесів ресурсозбереження в сучасних умовах, системою управління ресурсозбереженням, оцінюванням показників економічної ефективності заходів ресурсозбереження, а також вивчення основних механізмів управління процесами ресурсовикористання й формування цілісної системи знань із концептуальних питань економіки ресурсозбереження.

Завдання освітнього компонента. Вивчення теоретико-методичних засад ресурсозбереження; застосування економічних механізмів управління процесами ресурсовикористання і ресурсозбереження; вивчення економічних аспектів і тенденцій ресурсозбереження на сучасному етапі економічного розвитку, обґрунтування підходів до раціонального і ощадливого ресурсокористування на основі міжнародного досвіду; аналіз особливостей здійснення процесів ресурсозбереження та оцінювання їх можливого впливу на довкілля; формування у здобувачів освіти міждисциплінарного мислення, оскільки ресурсозбереження охоплює використання концепцій різних аспектів економіки і екології.

3.Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК5. Здатність працювати в команді.
ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

- СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.
СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.
СК12. Здатність застосовувати сучасні методології наукових досліджень та технологій у галузі інноваційного підприємництва та економіки.

Програмні результати навчання

- РН1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.
РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.
РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
РН15. Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.
РН18. Володіти вмінням моніторингу соціально-економічних систем за умов дотримання еколого-економічної безпеки.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ресурсозбереження						
Тема 1. Природні чинники і процеси людського впливу на природу	9	1	1	7	0	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 2. Ресурсозберігаюча діяльність	11	1	1	7	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. . 6 бали
Тема 3. Еколого – економічна ефективність ресурсозберігаючої діяльності	13	1	2	10	0	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 4. Економічна ефективність управління ресурсозбереженням	13	1	2	10	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. . 6 бали
Разом за модулем 1	46	4	6	34	2	max 24 балів

Змістовий модуль 2. Заходи ресурсозбереження на підприємстві						
Тема 5. Мотивація впровадження ресурсозберігаючих заходів	10	1	1	7	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 6. Інформаційна система управління ресурсозбереженням на підприємстві	10	1	1	7	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 7 Моніторинг ресурсозберігаючих процесів території	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 8. Механізми управління ресурсозбереженням у розвинених країнах	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 9. Тенденції ресурсозбереження на сучасному етапі економічного розвитку	13	1	1	10	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Тема 10. Сучасні проблеми ресурсо-використання в Україні	13	1	1	10	1	ДС, ДБ, Т, РМП, РЗ,. 6 бали
Разом за модулем 2	74	6	8	54	6	max 36 бали
	Види підсумкових робіт:					Бал
	Модульна контрольна робота 1					20
	Модульна контрольна робота 1					20
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	max 100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття здобувачами освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку ресурсозбереження, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів щодо ресурсозбереження.

Для виконання роботи здобувач освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Передумови й еволюція ресурсозберігаючої діяльності.
2. Поняття ресурсозбереження та його складові.
3. Ресурсозбереження в умовах інформаційної економіки.
4. Поняття і класифікації ресурсів.
5. Концепції «фактора 4», «фактора 10», «фактора Х», «нульових відходів» та результати їх застосування у розвинених країнах світу.
6. Еколого-економічні результати застосування ресурсозбереження у різних галузях економік розвинених країн

7. Недоліки оцінки ефективності ресурсозберігаючих проектів на сучасному етапі.
8. Напрямки удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки соціоеколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
9. SWOT-аналіз та зарубіжні методики оцінки еколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
10. Порядок розрахунку показників економічної ефективності
11. Економічні інструменти прямої та непрямой мотивації.
12. Необхідні умови ефективного мотивування ресурсозбереження в окремого суб'єкта господарювання
13. Результати незбалансованого управління ресурсозбереженням в Україні.
14. Спеціалізовані послуги з ресурсозбереження. 3. Основні проблеми впровадження ресурсозберігаючих заходів у вітчизняних суб'єктів господарювання.
15. Особливості інфраструктури вітчизняного ринку ресурсозбереження.
16. Стандартизація ресурсоспоживання та її розвиток в Україні.
17. Екологічна сертифікація та її розвиток в Україні.
18. Аудит ефективності ресурсовикористання та його розвиток в Україні.
19. Менеджмент ресурсовикористання: світова та національна практика.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають усі лекції і семінарські заняття освітнього компоненту. Здобувачі освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом.

Політика щодо академічної доброчесності

Списування під час контрольних робіт заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувача освіти на модульному та підсумковому контролях. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувачі освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з освітнього компонента, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на залік

1. Передумови й еволюція ресурсозберігаючої діяльності.
2. Поняття і класифікації ресурсів.
3. Економічні, соціальні, політичні та екологічні передумови розвитку ресурсозберігаючої діяльності.

4. Поняття ресурсозбереження та його складові.
5. Фактори підвищення ресурсоефективності економічних процесів.
6. Класифікація ресурсозберігаючої діяльності за видами ресурсів, що зберігаються, та за змістом процесів, що відбуваються.
7. Класифікація ресурсозберігаючої діяльності за масштабами дії, обсягами фінансування та результатами.
8. Класифікація ресурсозберігаючих процесів за стадіями життєвого циклу продукції.
9. Напрямки ресурсозбереження.
10. Процеси ресурсозбереження за можливостями реалізації.
11. Види ресурсозберігаючого потенціалу.
12. Види ефектів ресурсозбереження за видами результатів та видами ресурсів, які заощаджуються.
13. Класифікація ефектів ресурсозбереження за стадіями життєвого циклу ресурсу, який заощаджується та за споживачами (реципієнтами).
14. Позитивні та негативні аспекти ресурсозбереження.
15. Показники ефективності ресурсовикористання.
16. Проблеми оцінки економічної ефективності ресурсозбереження з урахуванням соціальних та екологічних факторів.
17. Економічна ефективність ресурсозберігаючих заходів на макроекономічному та регіональному рівнях.
18. Економічна ефективність ресурсозбереження на рівні підприємства.
19. Суть та принципи формування еколого-економічного механізму управління ресурсозбереженням.
20. Функціональні підсистеми еколого-економічного механізму управління ресурсозбереженням.
21. Стратегії ресурсозбереження на підприємстві та їх компоненти.
22. Еколого-економічні інструменти управління ресурсозберігаючою діяльністю.
23. Сутність та складові мотивації ресурсозбереження. Фактори стимулювання ресурсозберігаючих заходів.
24. Оцінка ефективності мотивації ресурсозберігаючих заходів на макроекономічному та регіональному рівнях.
25. Економічна ефективність мотивації ресурсозбереження на рівні підприємства.
26. Недоліки оцінки ефективності ресурсозберігаючих проектів на сучасному етапі.
27. Напрямки удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки соціо-еколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
28. Принципи формування інформаційної системи ресурсозбереження на мікрорівні.
29. Основні напрями практичного використання інформаційної системи соціо-еколого-економічних показників ресурсозберігаючої діяльності на підприємстві.
30. Показники оцінки соціо-еколого-економічного рівня ресурсозберігаючої діяльності.
31. Організація моніторингу та управління ресурсозберігаючими процесами на підприємстві.
32. Поняття і завдання багаторівневої системи моніторингу ресурсозбереження.
33. Принципи соціо-еколого-економічного моніторингу ресурсозбереження.
34. Індикатори розвитку ресурсозберігаючих процесів.
35. Організація територіального моніторингу та управління ресурсозбереженням.
36. Принципи і нормативно-законодавча база сучасної ресурсозберігаючої політики.
37. Еколого-економічні важелі стимулювання ресурсозберігаючих процесів.
38. Проблеми ресурсозбереження та шляхи їх вирішення.
39. Передумови розвитку ресурсозберігаючих процесів у вітчизняній економіці.
40. Стан і проблеми управління ресурсозбереженням в Україні.
45. Пріоритети ресурсозберігаючої діяльності в Україні.

41. Регіональні аспекти вдосконалення управління ресурсовикористанням.
42. Принципи формування і розвитку ринку ресурсозбереження.
43. Попит і пропозиція на ринку ресурсозбереження.
44. Структура ринку ресурсозбереження.
45. Інфраструктура ринку.
46. Проблеми ринку ресурсозбереження в Україні.
47. Глобалізація та її вплив на ресурсозберігаючі процеси.
48. Стандартизація ресурсоспоживання та її розвиток в Україні.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти за освітнім компонентом

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Yakymchuk A., Valyukh A., Poliakova N., Skorokhod I., Sak T. intellectual economic development: cost and efficiency indicators. *ECONOMICS. Journal*. Volume 11, № 1, 2023. P. 159-178. eISSN 2303-5013. URL: <https://sciendo.com/article/10.2478/eoik-2023-0006>.
2. Якимчук А., Павлов К., Павлова О., Голубчук І. Економічні основи ресурсозбереження в Україні: закордонний досвід. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №3 (318). С. 163-168. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2023. Volume 318, №3. pp. 163-168. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-25>, <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=17995>.
3. Енергоефективність та відновлювальна енергетика в Україні: проблеми управління: колект. моногр. Розділ 2.2. «Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку «зеленої» енергетики як основи розвитку еколого-економічної безпеки України»; за заг. ред. д.е.н., проф. Сотник І.М. Суми: СумДУ, 2019. 277 с. С. 115-127.
4. Дзядикевич Ю.В. Енергетичний менеджмент. Підручник / Ю.В.Дзядикевич, Р.Б.Гевко, М.В.Буряк, Р.І.Розум. –Тернопіль :Підручники і посібники. - 2014. -336 с.
5. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Підручник / Л.Г.Мельник. Суми: Університетська книга, 2006. 367 с.

Додаткова

6. Yakymchuk A. Y. Information safety of Ukraine: Integral Assessment and Taxonomic Analysis. N. Popadynets, O. Yakymchuk, T. Vasylytsiv, I. Irtysheva, R. Bilyk, Y. Khomosh, O. Hrafska, V. Yakubiv and O. Irtyshev. *International Journal of Data and Network Science*. ISSN 2561-8156 (Online). ISSN 2561-8148 (Print). Volume 5, Number 2. Available on March, 2021. Scopus. URL: <http://www.growing-science.com/ijds/online.html>. doi: 10.5267/j.ijdns.2021.3.003.
7. Ivanova, A. S., Holionko, N. G., Tverdushka, T. B., Olejarz, T., & Yakymchuk, A. Y. (2019). The Strategic Management in Terms of an Enterprise's Technological Development. *Journal of Competitiveness*, 11(4), 40–56. <https://doi.org/10.7441/joc.2019.04.03>. Наукометрична база Web of Science (Квартиль Q2).

8. Pryshchepa O. V., Kardash O. L., Yakymchuk A. Y., Shvec M.D., Pavlov K. V., Pavlova O.M., Irtysheva I., Popadynets N., Boiko Y., Kramarenko I. Optimization of Multi-Channel Queueing Systems With a Single Retrial Attempt: Economic Approach. Decision Science Letters. Volume 9, № 4. homepage: www.GrowingScience.com/dsl.2020 Scopus.
9. Gawron K., Yakymchuk A., Tyvonchuk O. The Bankrupt Entity's Assets Valuation Methods: Polish Approach. Perspectives in Management : International research Journal. Volume 16 2019, Issue № 3, pp. 319-331. Symy: LLC «CPC «Business Perspectives», 2019. Scopus <https://businessperspectives.org/investment-management-and-financial-innovations/issue-327/the-bankrupt-entity-s-assets-valuation-methods-polish-approach>. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16\(3\).2019.28](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16(3).2019.28).
10. Yakymchuk, A. Y. Economic diagnostics and management of eco-innovations: conceptual model of taxonomic analysis / A. Valyukh, I. Irtysheva, V. Yakubiv, N. Popadynets, I. Hryhoruk, K. Pavlov, O. Pavlova, Y. Maksymiv, Y. Boiko, N. Hryshyna, O. Ishchenko. <https://www.ihsi-cms.org/login.4th> International Conference on Intelligent Human Systems Integration: Integrating People and Intelligent Systems (IHSI 2021), University of Palermo, Palermo, Italy, February 22-24, 2021 (<http://ihsint.org>). Springer. Scopus.
11. Якимчук А. Ю., Навроцький Р. Л.. Екологічні інновації: основа економічної безпеки: монографія. Рівне: НУВГП, 2018. 175 с.
12. Якимчук А.Ю., Валюх А.М., Пахаренко О.В. Стратегія інформаційного забезпечення управління еколого-економічною безпекою України в умовах військово-політичної нестабільності. Монографія. Рівне: НУВГП, 2020. 152 с.
13. Yakymchuk A.Y., Semenova Y.M. Water Resources Quality Considering in the Rating as a Component of Economic Stimulating Ecologic Policy of Industrial enterprises. Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). С. 74-79. Web of Science. Фахове видання.
14. Якимчук А.Ю., Валюх А.М., Микитин Т.М., Якимчук О.Ф. Оцінка стану збереження й відтворення ялинових лісів Поліського регіону України: аспекти еколого-економічної безпеки. Вісник НУВГП 2019, № 4 (88). С. 363-374.
15. Yakymchuk A., Valyukh A. et al. (2020). Public Administration and Economic Aspects of Ukraine's Nature Conservation in Comparison with Poland. In: Kantola J., Nazir S., Salminen V. (eds). Advances in Human Factors, Business Management and Leadership. AHFE 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 1209. Springer, Cham. Online 978-3-030-50791-6. Scopus.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
3. Міністерство аграрної політики та продовольства. URL: <https://minagro.gov.ua/ua>
4. Міністерство економіки України. URL: www.me.gov.ua
5. Міністерство соціальної політики України. URL: www.mlsp.kiev.ua
6. Міністерство фінансів України. URL: www.mof.gov.ua
7. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua>
8. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості. URL: <https://mspu.gov.ua/>
9. Державний служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
10. Міністерство інфраструктури України. URL: <http://mtu.gov.ua/>
11. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
12. Національна Академія наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua>
13. Центр антикризових досліджень. URL: <http://www.anticrisis.come.to>
14. Центр інновацій та розвитку. URL: <http://www.ngoukraine.kiev.ua/ids/>
15. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua
16. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: www.gntb.n-t.org/